ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ, ПОРЯДКУ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В УКРАЇНІ

УДК 651; 65.012.136

Волосюк В. К., студентка 4 курсу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація: досліджено особливості трактування сутності поняття «фінансові результати» в різних джерелах та стандартах бухгалтерського обліку. Розглянуто структуру Звіту про фінансові результати за формою 2 та порядок його складання. Досліджено методи аналізу фінансових результатів.

Ключові слова: фінансовий результат, Звіт про фінансові результати, прибуток, збиток, аналіз фінансових результатів.

Annotation: features of interpretation of essence of the concept "financial results" of various sources and to standards of accounting are investigated. The structure of the Report on financial results on a form 2 and an order of his drawing up is considered. Methods of the analysis of financial results are investigated.

Keywords: financial result, Report on financial results, profit, loss, analysis of financial results.

Кожне підприємство, яке здійснює фінансово-господарську діяльність, повинне самостійно фінансувати всі напрямки своїх витрат відповідно до виробничих планів, розпоряджатися наявними фінансовими ресурсами, вкладаючи їх у виробництво продукції з метою одержання кінцевого результату – прибутку.

Важливість визначення фінансового результату на підприємстві полягає у тому, що за допомогою аналізу та оцінки фінансового стану підприємства розробляються фінансові плани та прогнози, у тому числі здійснюється фінансове оздоровлення підприємства. Для коректного визначення прибутку або збитку спеціалістам підприємства важливо розуміти сутність фінансових результатів, знати порядок їх розрахунку, а також вміти проводити аналіз отриманих показників.

Для вітчизняних компаній законодавчим джерелом інформації стосовно визначення сутності фінансових результатів та порядку їх розрахунку є НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [9].

Згідно НП(С)БО 1 [9] фінансові результати – це доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період. Але існують альтернативні бачення цього поняття, які пропонують різні науковці.

Отже, розглянемо декілька основних думок з визначення поняття «фінансовий результат» в табл.1.

Таблиця 1

Трактування поняття "фінансові результати" сучасними науковцями

Автори	Трактування поняття "фінансовий результат"
Пипко В.А. [1, с. 23]	Результат господарської діяльності, виражений у грошовій формі
Загородній А. Г., Подольчак Н.Ю., Подольчак Н. І. [2]	Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді
Лондар С. Л., Тимошенко О. В. [3, с.154]	Приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період
Ануфрієв В. Є. [4, с. 147]	Є різницею від порівнянням сум доходів і витрат підприємства
Опарін В. М. [5]	Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат. Перевищення доходів над витратами становить прибуток, зворотне явище характеризує збиток
Пушкар М. С. [6]	Прибуток або збиток, отриманий в результаті господарської діяльності

Отже, дослідивши погляди сучасних науковців (табл. 1), можна сказати, зміст поняття "прибуток" суттєво залежить від мети його визначення, а поняття "збиток" можна визначити як фінансовий результат, який виникає у звітному періоді за умови перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання який здійснені ці витрати.

Підсумовуючи зазначене, поняття "фінансові результати" можна достатньо повно описати наступним визначенням. Це виражений в грошовій формі якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності організації, який виступає у формі прибутку чи збитку та розраховується шляхом зіставлення доходів та витрат [7].

Підприємство отримує прибуток переважно завдяки реалізації готової продукції та від надання послуг. Також у суб'єкта господарювання є можливість реалізовувати матеріальні цінності та надавати послуги допоміжних виробництв, отримуючи додаткові доходи та витрати, що впливають на обсяг чистого прибутку звітного періоду.

В Україні порядок складання Звіту про фінансові результати регламентовано НПСБО 1 [9]. Звітним періодом для складання

фінансової звітності є календарний рік. Звітність надають усі юридичні особи, створені згідно законодавства України, органам виконавчої влади та іншим користувачам.

Згідно НПСБО 1 [9], Звіт про фінансовий результат складається одночасно з іншими формами фінансової звітності (Баланс, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та Примітки до річної фінансової звітності) станом на кінець останнього дня звітного періоду.

Звіт про фінансові результати призначений для розкриття джерел походження чистого прибутку (або збитку), отриманого підприємством у звітному періоді. З цією метою у формі Звіту передбачається послідовне зіставлення його статей. В Україні розрахунок прибутку (збитку) звітного періоду здійснюється за такою послідовністю:

1. визначення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

2. розрахунок валового прибутку (збитку) – чистого доходу від реалізації без собівартості реалізованої продукції;

3. визначення фінансового результату від операційної діяльності – суми валового прибутку (збитку);

4. визначення чистого фінансового результату – суми фінансового результату від операційної діяльності, доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів та інших доходів вираховуючи фінансові витрати, витрати від участі в капіталі та інші витрати.

Також розраховуються та заповнюються такі розділи, як II "Сукупний дохід", III "Елементи операційних витрат", IV "Розрахунок показників прибутковості акцій".

Отже, за українським обліковим законодавством, фінансові результати класифіковано наступним чином: фінансові результати операційної діяльності, фінансові результати інвестиційної діяльності, фінансові результати фінансової діяльності.

Розповсюдженим у практиці господарювання способом визначення поточного економічного положення та подальших перспектив розвитку підприємства є аналіз його фінансового стану. Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад оцінки фінансового результату вітчизняних підприємств зробили вчені-економісти: Пипко

В.А. [1], Загородній А. Г. [2], Подольчак Н.Ю. [2], Подольчак Н.І. [2], Лондар С. Л.[3], Тимошенко О. В.[3], Ануфрієв В. Є. [4], Опарін В. М.[5], Пушкар М. С.[6], Мних Є.В.[7], Шот А. [8], Нікшич С. [8].

Проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства передбачає використання певної методики як сукупності правил, прийомів і методів вивчення та опрацювання фінансової інформації. Основні методи аналізу об'єкта дослідження – горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний.

Основними напрямками аналізу фінансового результату є оцінка рівня, динаміки й структури фінансових результатів та показників, що їх формують, тобто доходів і витрат; аналіз фінансового результату від операційної діяльності як основної діяльності підприємства; визначення впливу основних факторів на формування фінансового результату суб'єкта господарювання; аналіз показників рентабельності.

Отже, аналіз фінансових результатів дає змогу встановити зміни протягом досліджуваних періодів, використовуючи при цьому різні методи залежно від цілей проведення аналізу. Якщо оцінювати кінцеві показники за всіма моделями, то буде отримано повну характеристику досліджуваного підприємства, а також встановлено його потенціальні перспективи у майбутньому та поточні фінансові можливості на ринку.

Література:

1. Пипко В. А. Настольная книга бухгалтера и аудитора / В.А. Пипко, Л.Н. Булавіна. – М. : Фінанси і статистика, 2011. – 592 с.

2. Загородній А. Г. Економічне оцінювання лізингової діяльності підприємства / А. Г. Загородній, Н. Ю. Подольчак , Н. І. Подольчак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 247 с.

3. Лондар С. Л. Вплив реструктуризації зовнішніх боргових зобов'язань перед приватними кредиторами на боргову стійкість України/ С. Л. Лондар, К. В. Кузнєцов, І. М. Верещака // Фінанси України. – 2016. – № 1. – С. 39–56. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_1_5.

4. Ануфриєв В. Е. Облік формування фінансового результату та розподілення прибутку організації / В. Е. Ануфриєв. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.lawmix.ru/bux/140627.

5. Опарін В. М. Українська класична школа публічних фінансів / В. М. Опарін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 7–31.

6. Пушкар М. С. Умови для розробки нової парадигми обліку / М. С. Пушкар // Економічні науки: Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7(3). – С. 46–51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2010_7(3)_7.

7. Мних Є.В. Економічний аналіз / Є.В. Мних, Н.М. Пелешко. – Львів, 2013. – 173 с.

8. Шот А. Фінансовий облік : навч. посібник / А. Шот, С. Нікшич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 236 с.

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.

Науковий керівник,
к.е.н., доцент Курган Н. В.